

Julkaisu

- [Tieteelliset julkaisut](#)
- [Ammatilliset julkaisut](#)
- [Yleistajuiset julkaisut](#)
- [Taiteelliset julkaisut](#)
- [Opinnäytteet](#)
- [Patentit ja keksintöilmoitukset sekä audiovisuaaliset julkaisut ja tieto- ja viestintätekniset sovellukset](#)
- [Lähteet](#)

Tieteen termipankki määrittelee julkaisun seuraavalla tavalla: "Julkaisuuteen eli rajoittamattoman tai suppean yleisön ulottuville saatettu painotuote, digitaalinen teksti, äänite tai audiovisuaalinen tallenne." Tutkimushallinnon sanasto määrittää julkaisun (publication) suppeammin julkaisukanavassa ilmestyneeksi kirjallisessa muodossa olevaksi tutkimustuotokseksi, joka välittää tietoa tehdystä tutkimuksesta ja siinä syntyneistä tuloksista.

Perinteisesti julkaisumetriikassa analyysien kohteena ovat formaalin viestinnän tuottamat painetut ja digitaaliset julkaisut, kuten artikkelit ja kirjat. Laajemmin tarkasteltuna julkaisu voi kuitenkin olla myös informaalin viestinnän tulos, kuten sosiaalisen median julkaisu tai julkaistu esitys tai luento. Näiden käsittely julkaisumetriikan keinoin on kuitenkin vielä vakiintumatonta.

Eri julkaisutietokannat luokittelevat julkaisuja eri tavoin. Tässä tarkastellaan eri julkaisutyyppejä Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) vuoden 2021 julkaisuluokituksen perusteella, sillä Suomessa korkeakoulujen julkaisutiedonkeruu perustuu pääosin tähän luokitukseen. OKM:n luokitus ei kuitenkaan ole yleispätevä ja muissa tietokannoissa voidaan tunnistaa myös muita julkaisutyyppejä. OKM:n nykyinen luokitus on korvautumassa uudella [attribuutteihin perustuvalla tietomallilla](#) vuosien 2022-2023 aikana. Uusi tietomalli huomioi paremmin aiemman julkaisutyyppiluokituksen ulkopuoliset julkaisut. OKM:n korkeakoulujen vuoden 2021 tiedonkeruukäsikirjassa julkaisut erotetaan kuuteen ryhmään, jotka on esitetty taulukossa 1.

	Luokka	Määritelmä	Julkaisutyyppi
1	Tieteelliset julkaisut	Julkaisut, jotka on tarkoitettu edistämään tiedettä sekä tuottamaan uutta tietoa	A, B, C
2	Ammatilliset julkaisut	Julkaisut, jotka ovat tarkoitettu levittämään tutkimukseen perustuvaa tietoa ammattiyhteisön käyttöön	D
3	Yleistajuiset julkaisut	Julkaisut, jotka levittävät tieteellistä ja ammatillista tietoa ympäröivään yhteiskuntaan	E
4	Taiteelliset julkaisut	Taiteellisen toiminnan tuloksena syntyvät esitykset tai vastaavat tapahtumaluontoiset julkiset tulokset	F
5	Opinnäytteet	Opinnäytteet	G
6	Muut	Muut korkeakoulujen tutkimustoiminnasta kertovat julkaisut, kuten patentit ja keksintöilmoitukset, Audiovisuaaliset julkaisut ja tieto- ja viestintätekniset sovellukset	H, I

Taulukko 1. Julkaisutyyppit ja niiden määritelmät OKM:n julkaisutiedonkeruussa. Lähde: OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja, 2021.

Tieteelliset julkaisut

Julkaisumetriikkaa hyödyntävissä analyysissä keskitytään yleisimmin tieteellisiin julkaisuihin (Taulukko 1, ryhmä 1). Tieteelliset julkaisut ovat yksittäisen tutkijan tai tutkijaryhmän tutkimustulosten kirjallisia esityksiä, jotka [tieteenalasta riippuen](#) julkaistaan tyypillisesti artikkelina lehdessä (journal), konferenssisarjassa, osana kokoomateosta tai itsenäisenä monografiana. Ollakseen tieteellinen, julkaisun tulee esittää uusia tutkimustuloksia sellaisessa muodossa, että ne ovat tiedeyhteisön saavutettavissa, arvioitavissa, toistettavissa ja hyödynnettävissä. Alkuperäisjulkaisulla tarkoitetaan tieteellistä julkaisua, joka koostuu pääosin aiemmin julkaisemattomasta materiaalista (Tutkimushallinnon sanasto).

Tieteellinen julkaisu julkaistaan tieteellisessä [julkaisukanavassa](#), joka on erikoistunut tieteellisten tutkimustulosten julkaisemiseen. [Vertaisarvointi](#) on usein oleellinen osa tieteellisen julkaisun julkaisuprosessia. Tieteellisen julkaisun pääasiallinen kohderyhmä tai yleisö muodostuu tieteenalan asiantuntijoista. Toisaalta tieteellisten julkaisujen ja ammatillisten julkaisujen osalta kohdeyleisöt saattavat olla osin samoja. Tutkimushallinnon sanasto määrittelee tyypillisimpiä julkaisutyyppejä:

- Artikkelit (article) on julkaisukanavassa ilmestynyt itsenäinen, rajattua aihetta käsittelevä julkaisu, jolla on vähintään yksi vastaava tekijä. Yleisesti ottaen tyypillisin julkaisumuoto on artikkeli tieteellisessä lehdessä.
- Katsausartikkeli (review article) on julkaisu, joka perustuu keskeiseen jo aiemmin julkaistuun aineistoon ja jonka tavoitteena on luoda synteesi valitusta aihepiiristä.
- Kokoomateos (edited book) on toimitettu teos tai lehden erikoisnumero, joka koostuu eri kirjoittajien kirjoittamista artikkeleista. Kokoomateoksista voidaan käyttää myös nimitystä antologia (anthology).
- Konferenssijulkaisu (conference proceedings) on julkaisu, joka koostuu konferenssissa pidettyihin esityksiin pohjautuvista ja julkaistavaksi hyväksytyistä artikkeleista. Säännöllisesti toistuvat tieteelliset konferenssit ovat erityisesti tekniikan aloilla ja tietojenkäsittelytieteissä tieteellisiin lehtiin rinnastettavia tärkeitä tieteellisiä julkaisufoorumeita.
- Monografia (monograph) eli kustannettu tieteellinen erillisteos on kertaluontoinen ja itsenäinen julkaisu, jolla voi olla yksi tai useampi tekijä.
- Data-artikkeli (data article) on julkaisukanavassa ilmestynyt artikkeli, joka kuvaa tutkimusaineistoa ja sen keräämistä. Tätä julkaisutyyppiä ei erotella omaksi tyyppikseen tässä tekstissä käsiteltyssä OKM:n julkaisuluokituksessa, mutta se on mukana OKM:n uudessa luokituksessa.

OKM:n julkaisutyyppiluokituksessa (Taulukko 2) luokat A ja C edustavat vertaisarvioituja tieteellisiä julkaisuja, jotka on tarkoitettu edistämään tiedettä sekä tuottamaan uutta tietoa. Luokkaan B lukeutuvat vertaisarvioimattomat tieteelliset kirjoitukset.

A	Vertaisarvioidut tieteelliset artikkelit	
	A1	Alkuperäisartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä
	A2	Katsausartikkeli tieteellisessä aikakauslehdessä
	A3	Kirjan tai muun kokoomateoksen osa
	A4	Artikkeli konferenssijulkaisussa
B	Vertaisarvioimattomat tieteelliset kirjoitukset	
	B1	Vertaisarvioimaton kirjoitus tieteellisessä aikakauslehdessä
	B2	Vertaisarvioimaton kirjan tai muun kokoomateoksen osa
	B3	Vertaisarvioimaton artikkeli konferenssijulkaisussa
C	Tieteelliset kirjat (monografiat)	
	C1	Kustannettu tieteellinen erillisteos
	C2	Toimitettu teos

Taulukko 2. Tieteelliset julkaisut OKM:n julkaisutyypiluokituksessa. Lähde: OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja, 2021.

Ammatilliset julkaisut

Ammatillisella julkaisulla (Taulukko 1, ryhmä 2) tarkoitetaan julkaisuja, jotka levittävät tutkimukseen ja kehitystyöhön perustuvaa tietoa ammattiyhteisön käyttöön. Vaikka ammatillisten julkaisujen pääasiallisen lukijakunnan muodostavat alalle koulutetut tietoa käytännön työssään hyödyntävät henkilöt, tieteellisten ja ammatillisten julkaisujen kohdeyleisöt saattavat olla osin samoja. Ammatillisen julkaisun määrittelemiseksi ei ole olemassa vakiintuneita tapoja, mutta ne tuottavat tietoa ammatillisen yhteisön käyttöön, ne ovat julkisesti saatavilla ja niiden julkaisukanavalla on toimituskunta, joka päättää julkaisuista. Ammatillisiksi julkaisuiksi luetaan myös erilaiset poliittisen tai ammatillisen päätöksenteon tueksi tuotetut tieteelliseen tutkimus- ja kehitystyöhön perustuvat selvitykset ja raportit, joiden tilaaja ja kustantaja on tyypillisesti julkinen taho, kuten ministeriö, virasto tai valtion tutkimuslaitos (Taulukko 3, D4). Myös ammatillisissa julkaisuissa saattaa olla käytössä vertaisarvointikäytänteitä. OKM:n julkaisutyypiluokituksessa luokka D edustaa ammatillisia julkaisuja (Taulukko 3).

D	Ammatilliset julkaisut	
	D1	Artikkeli ammattilehdessä
	D2	Artikkeli ammatillisessa kokoomateoksessa (ml. toimittajan kirjoittama johdantoartikkeli)
	D3	Artikkeli ammatillisessa konferenssijulkaisussa
	D4	Julkaistu kehittämis- tai tutkimusraportti taikka -selvitys
	D5	Ammatillinen kirja
	D6	Toimitettu ammatillinen teos

Taulukko 3. Ammatilliset julkaisut OKM:n julkaisutyypiluokituksessa. Lähde: OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja, 2021.

Yleistajuiset julkaisut

Yleistajuisilla julkaisuilla (Taulukko 1, ryhmä 3) tarkoitetaan julkaisuja (popular publication), jotka levittävät tutkimus- ja kehitystyöhön perustuvaa tietoa suurelle yleisölle ja joiden sisällön ymmärtäminen ei edellytä erityistä perehtyneisyyttä alaan. Esimerkkejä yleistajuisista julkaisuista ovat yleistajuiset kirjat, juhla- ja juhla- ja julkiseen keskusteluun osallistuvat kirjoitukset sanomalehdissä, yleistajuisissa aikakauslehdissä ja verkkoalustoilla.

Joissakin tapauksissa yleistajuisen ja ammatillisen julkaisukanavan välinen ero on vakiintunut. Lähtökohtaisesti yleistajuisen ja ammatillisen julkaisun erottaa toisistaan julkaisukanavan kohdeyleisö tai vaihtoehtoisesti julkaisukanavaa/lehteä julkaisevan järjestön jäsenistö. Mikäli julkaisukanavan kohdeyleisö tai julkaisevan järjestön jäsenistö ei ole rajattu tiettyyn ammattiryhmään, julkaisukanavan julkaisut luokitellaan lähtökohtaisesti yleistajuisiksi julkaisuihin. OKM:n julkaisutyypiluokituksessa luokka E edustaa yleistajuisia julkaisuja (Taulukko 4).

E	Suurelle yleisölle suunnatut julkaisut	
	E1	Yleistajuinen artikkeli, sanomalehtiartikkeli
	E2	Yleistajuinen monografia
	E3	Toimitettu yleistajuinen teos

Taulukko 4. Yleistajuiset julkaisut OKM:n julkaisutyypiluokituksessa. Lähde: OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja, 2021.

Taiteelliset julkaisut

Taidealan julkaisujen (Taulukko 1, ryhmä 4) määrittelylle ei ole olemassa vakiintuneita tapoja. OKM:n julkaisuluokituksessa taiteellisella julkaisulla tarkoitetaan taiteellisen toiminnan tuloksena syntyviä esityksiä, teoksia tai vastaavia taiteellisen toiminnan julkisia tuloksia. Taiteellisen julkaisun täytyy aina ylittää tekijänoikeuslainsäädännön mukainen teoskynnys. OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirjassa (2021) annetaan julkisuuteen ja tekijyyteen liittyviä ehtoja, jotka määrittelevät, milloin taiteellisia julkaisuja voidaan kirjata korkeakoulujen toiminnan tulokseksi. OKM:n julkaisutyypiluokituksessa luokka F edustaa taiteellisia julkaisuja (Taulukko 5).

F	Julkinen taiteellinen ja taideteollinen toiminta	
F1	Erillisjulkaisu	
F2	Taiteellisen teoksen osatoteutus	
F3	Ei-taiteellisen julkaisun taiteellinen osa	

Taulukko 5. Taiteelliset julkaisut OKM:n julkaisutyypiluokituksessa. Lähde: OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja, 2021.

Opinnäytteet

Opinnäytteet (Taulukko 1, ryhmä 5) ovat korkeakouluissa suoritettavien tutkintojen tutkintovaatimusten edellyttämiä kirjallisia töitä. Tyypillisesti opinnäyte (thesis) on työ tai tutkielma, jossa tutkinnon (opintojen) loppuvaiheessa oleva opiskelija soveltaa oppialansa tietoa ja metodeja valitun tutkimusaiheen ratkaisussa ja perehtyy laajasti alan teoriaan ja aiempaan tietämykseen opettajan ohjauksessa (Tutkimushallinnon sanasto). Väitöskirja (dissertation) on osa tohtorin tutkintoa ja sen opinnäyte, jota puolustetaan julkisesti. Väitöskirja voidaan julkaista joko monografiana tai artikkeliväitöskirjana (article-based dissertation), joka koostuu samaa aihekokonaisuutta käsittelevistä, jo julkaistuista tai julkaistavaksi lähetetyistä, tieteellisistä artikkeleista sekä yhteenveto-osasta. OKM:n julkaisutyypiluokituksessa luokka G edustaa opinnäytteitä (Taulukko 6).

G	Opinnäytteet
G1	Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö, kandidaatintyö
G2	Pro gradu, diplomityö, ylempi amk-opinnäytetyö
G3	Lisensiaatintyö
G4	Monografiaväitöskirja

Taulukko 6. Opinnäytteet OKM:n julkaisutyypiluokituksessa. Lähde: OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja, 2021.

Patentit ja keksintöilmoitukset sekä audiovisuaaliset julkaisut ja tieto- ja viestintätekniset sovellukset

Ryhmään 6 (Taulukko 1) kuuluvat patentit ja keksintöilmoitukset sekä muut kuin kirjalliset tai taiteelliset julkaisut, kuten ääntä ja/tai kuvaa hyödyntävät julkaisut, tieto- ja viestintätekniset sovellukset. Julkaisut ovat korkeakoulujen omaehtoisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksena syntyneitä julkiseksi saatettuja julkaisuja ja sovelluksia. Omaehtoinen tutkimus- ja kehitystyö voi pitää sisällään myös kolmannen osapuolen kanssa tehtävän yhteistyöprojektin tai hankkeen. OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirjassa (2021) annetaan julkisuuteen ja tekijyyteen liittyviä ehtoja, jotka määrittelevät milloin julkaisuja tai sovelluksia voidaan kirjata toiminnan tulokseksi. OKM:n julkaisutyypiluokituksessa luokat H ja I edustavat yllä kuvattuja julkaisuja (Taulukko 7).

H	Patentit ja keksintöilmoitukset	
H1	Myönnetty patentti	
H2	Keksintöilmoitus	
I	Audiovisuaaliset julkaisut ja tieto- ja viestintätekniset sovellukset	
I1	Audiovisuaaliset julkaisut	
I2	Tieto- ja viestintätekniset sovellukset	

Taulukko 7. Audiovisuaaliset julkaisut ja tieto- ja viestintätekniset sovellukset OKM:n julkaisutyypiluokituksessa. Lähde: OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja, 2021.

Lähteet

Johnson, R., Watkinson, A. and Mabe, M. (2018) *The STM report. An overview of scientific and scholarly publishing*. 5th edn. The Hague: International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers. Saatavilla: https://www.stm-assoc.org/2018_10_04_STM_Report_2018.pdf

OKM:n korkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja (2021) Saatavilla: <https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=206835640>

Tieteen termipankki (2022) *Tekstuaalitieteet: julkaisu(1)*. Saatavilla: [https://tieteentermipankki.fi/wiki/Tekstuaalitieteet:julkaisu\(1\)](https://tieteentermipankki.fi/wiki/Tekstuaalitieteet:julkaisu(1)).

Tutkimushallinnon sanasto (2022) Saatavilla: <https://sanastot.suomi.fi/concepts/3bdbcac2-e57f-49c1-b104-e37eff042834>